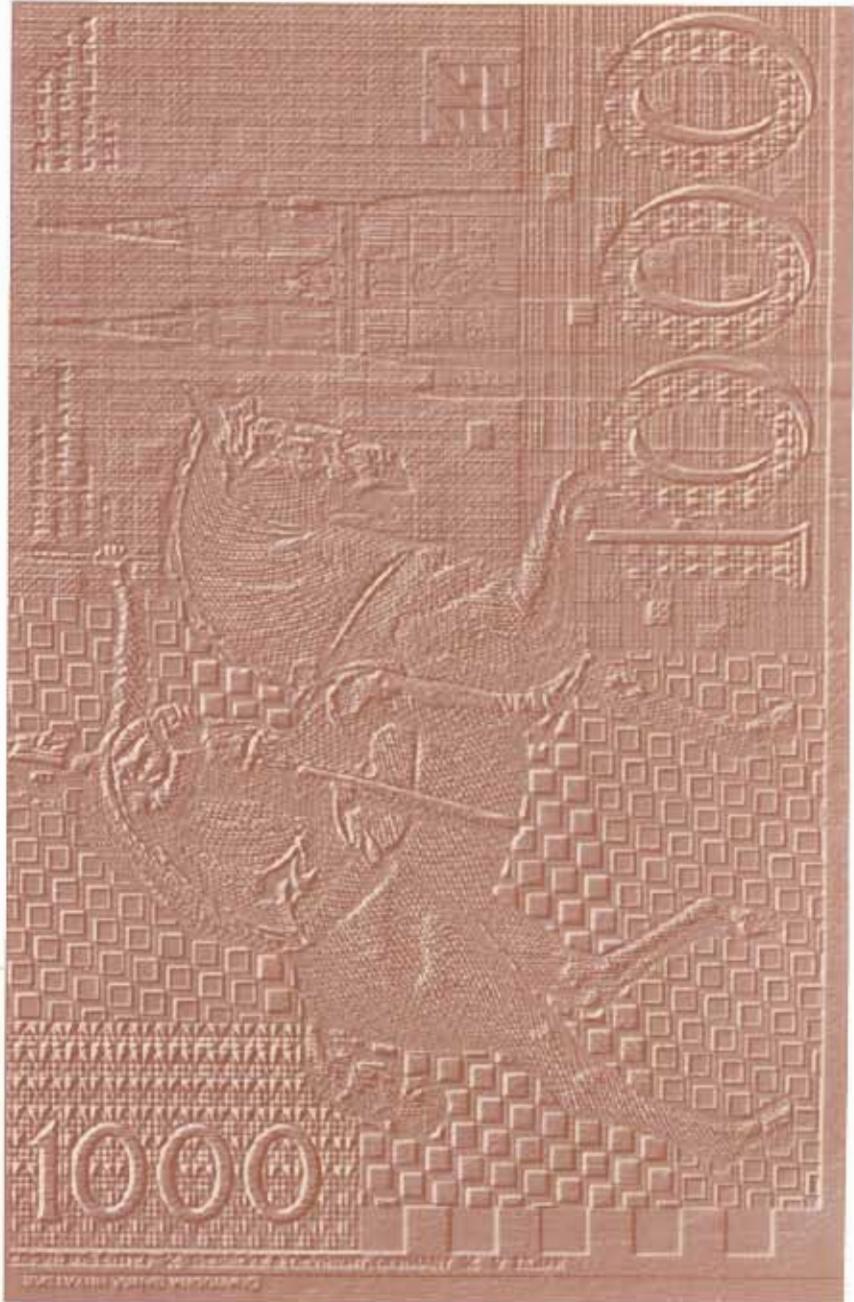

HRVATSKA NARODNA BANKA

BILTEN
GODINA III VELJAČA 1998
BROJ 24

INDUSTRIJA

Rast industrijske proizvodnje od 6,8 posto u 1997. godini u skladu je s očekivanim rastom zasnovanim na mirnodopskim i stabilnim gospodarskim uvjetima. Nakon što je u 1994. godini dosegla "ratno dno", proizvodnja se u slijedeće dvije godine blago oporavila, da bi protekle godine zabilježila najintenzivniji rast.

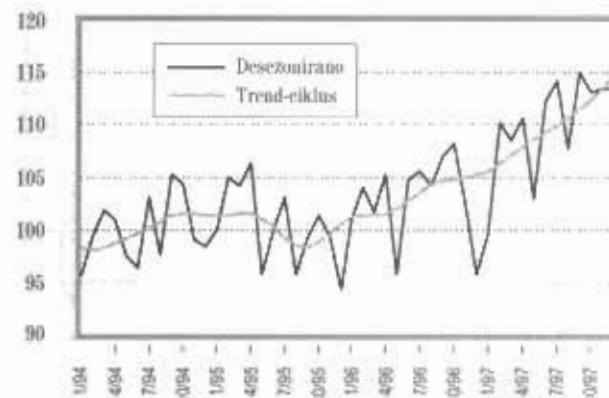
Na stopu rasta u 1997. godini posebno su utjecala kretanja u drugoj polovici godine te u posljednjem mjesecu kada je međugodišnji mjesecni rast iznosio 22,4 posto. Grafikon pokazuje tendenciju uspona aktivnosti pri čemu je od početka 1994. godine razina trenda viša za 16,7 posto, a samo u 1997. godini za 8,5 posto. Serija proizvodnje sadrži izrazitu iregularnu komponentu i ima neustaljene sezonске karakteristike.

Lako službeni statistički izvor za sada ne raspolaže podacima o kretanju agregatne aktivnosti u zemlji za cijelu godinu, pokazatelji djelatnosti realnog sektora upućuju na brzi rast.

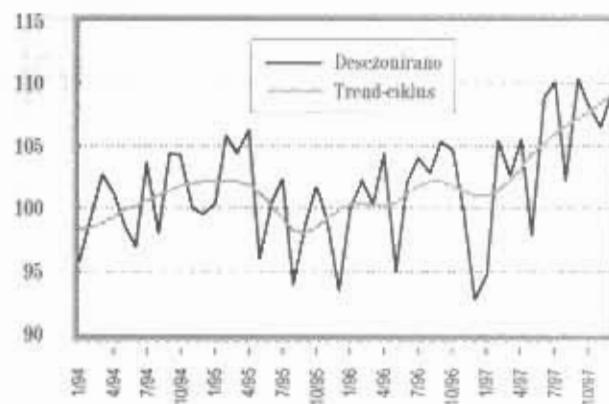
Ukupni rast industrijske proizvodnje rezultat je rasta preradivačke industrije od 3,9 posto i energetskog sektora od 24,2 posto. Nakon višegodišnje tendencije pada preradivačke industrije, u posljednje dvije godine zabilježene su pozitivne stope promjene od kojih je ona iz 1997. godine značajna. Opskrba električnom energijom, plinom i vodom ima već treću godinu zaredom pozitivne stope promjene, a u posljednje dvije godine one su izuzetno visoke.

U području preradivačke industrije evidentirano je povećanje proizvodnje u petnaest odjeljaka, od kojih se ističe proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica (89,1%), izdavačka i tiskarska djelatnost (52,9%), proizvodnja namještaja (34,9%), proizvodnja metala (25,6%), itd. Istovremeno je u

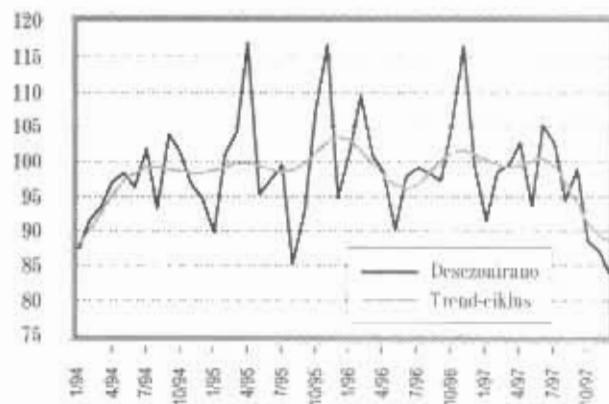
INDEKS FIZIČKOG OBUDIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE, 1995.=100
desezonirani podaci i trend-ciklus

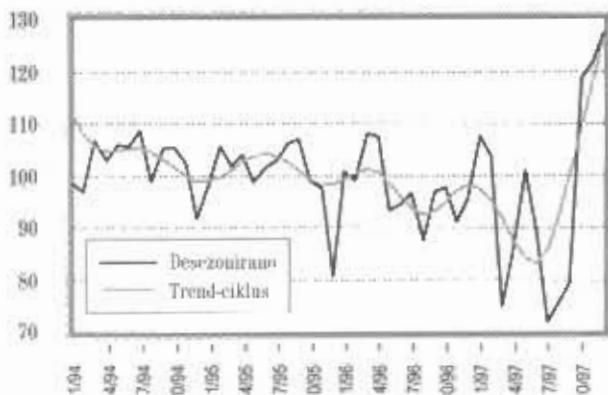
PRERADIVAČKA INDUSTRIJA, 1995.=100
desezonirani podaci i trend-ciklus

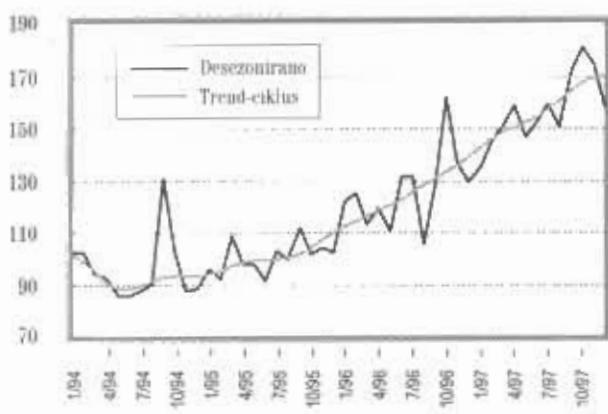
PROIZVODNJA HRANE I PIĆA, 1995.=100
desezonirani podaci i trend-ciklus

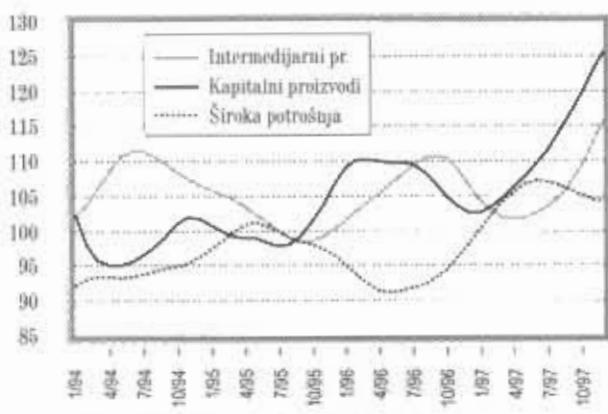
PROIZVODNJA KEMIKALIJA I KEMIJSKIH PROIZVODA, 1995.=100
desezonirani podaci i trend-ciklus

OPSKRBA EL. ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I TOPLOM VODOM, 1995.=100
desezonirani podaci i trend-ciklus

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA PREMA GLAVnim INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA, 1995.=100, trend-ciklus

osam odjeljaka zabilježeno smanjenje proizvodnje, među kojima je najizraženije smanjenje u proizvodnji koksa, naftnih derivata i nuklearnog goriva (15,3%) i u proizvodnji ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda (11,2%).

Proizvodnja hrane i pića (najveći odjeljak) zaostaje za prethodnom godinom za 6,5 posto. Proizvodnja kemikalija i kemijskih proizvoda ublažila je visokom proizvodnjom u posljednja tri mjeseca veće zaostajanje za 1996. godinom (0,5%).

Pokazatelj potrošnje energije i goriva u pogonske i tehnološke svrhe pokazuje za 8,8 posto manju potrošnju u odnosu na prethodnu godinu, a može se očekivati da će se kretati u istom smjeru s ostvarenom proizvodnjom. Što se tiče strukture potrošnje energetika u industriji, najveći postotak odnosi se na vodu, 37,0%, potom na zemni plin, 29,3% te na elektroenergiju, 15,7%.

Proizvodnost rada u jedanaest mjeseci 1997. godine porasla je na godišnjoj razini za 10,7 posto. Preradivačka je industrija imala ispodprosječni porast proizvodnosti, a opskrba energentima natprosječni. Zaposlenost je u ukupnom industrijskom sektoru smanjena za 4,7 posto. Struktura zaposlenih u 1997. godini pokazuje da ih je u području preradivačke industrije bilo zaposleno 90,5 posto, u energetskom sektoru 6,6 posto te ostatak u području rudarstva i vodenja.

Proizvodnja proizvoda svrštačnih prema namjeni bila je veća nego u prethodnoj godini u svim grupama osim u grupi intermedijarnih proizvoda.

Međunarodna robna razmjena u području preradivačke industrije rezultirala je cjelogodišnjim deficitom veličine 3,4 milijarde USD, pri čemu je godišnje smanjenje izvoza iznosilo 4,4 posto, dok je uvoz porastao za 20,5 posto u američkim dolارima.

TRGOVINA

Promet u trgovini na malo realno raste četvrtu godinu zaredom. U 1994. i 1995. godini zabilježene su visoke stope rasta (11,7% i 14,1%), u 1996. godini rast je bio znatno niži, 2,3 posto, da bi se u 1997. godini aktivnost ubrzala dajući godišnji porast od 13,8 posto. Ovime je trgovina značajno utjecala na kretanje ukupne gospodarske aktivnosti u zemlji. U tumačenju kretanja zaliha vrijedno je promatrati stanje zaliha u odnosu na prethodni mjesec. Tako su u prosincu zalihe bile manje za realno 5,3 posto u odnosu na studeni. Prognoza službenog statističkog izvora za siječanj tekuće godine pokazuje za 17,8 posto manji nominalni promet u odnosu na prosinac.

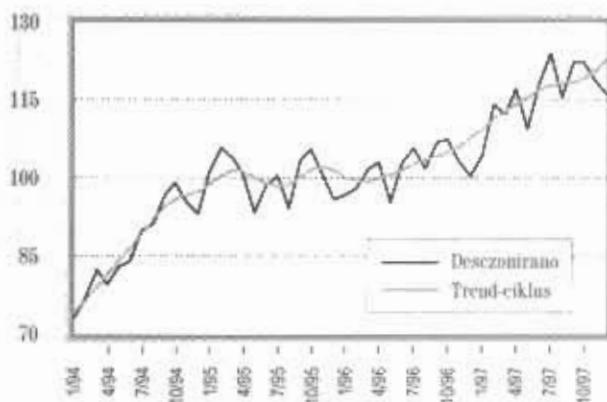
Promet u trgovini na veliko rastao je malo slabije od prometa u trgovini na malo, no stopa od 12,9 posto predstavlja znatnu stopu rasta. Promet bi u siječnju mogao opasti za nominalno 18,3 posto u odnosu na prosinac što je rezultat uobičajenog sezonskog utjecaja.

GRADITELJSTVO, PROMET I TURIZAM

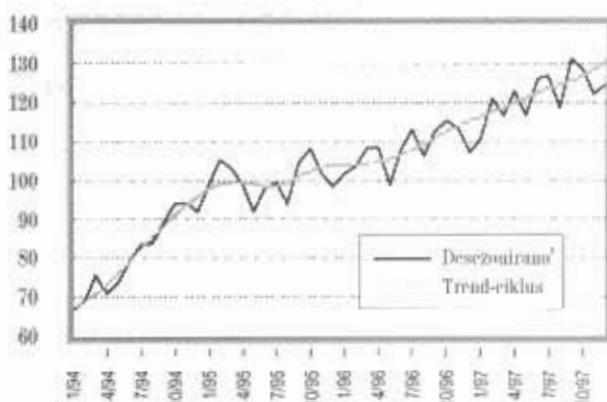
Pokazatelj vrijednosti izvršenih radova u zemlji u svim ratnim godinama pokazivao je visoke stope rasta, dok su efektivni sati rada pokazivali drukčiju dinamiku. Na kraju mjeseca studenog 1997. godine vrijednost radova na godišnjoj je razini veća za nominalno 28,9 posto. Efektivni sati značajnije su porasli tek u 1996. godini, te intenzivnije nastavili rasti u 1997. kada je međugodišnji rast u jedanaest mjeseci iznosio 16,1 posto. Broj radnika prisutnih na gradilištu veći je od usporedivo razdoblja prethodne godine za 17,7 posto.

U djelatnosti prijevoza, skladištenja i veza pokazatelj prevezenih putnika ukazuje na godišnji rast od

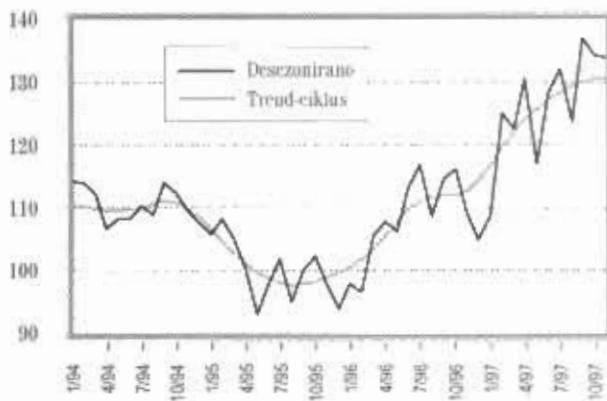
INDEKS REALNOG PROMETA U TRGOVINI NA MALO, 1995. = 100
desezonirani podaci i trend ciklus

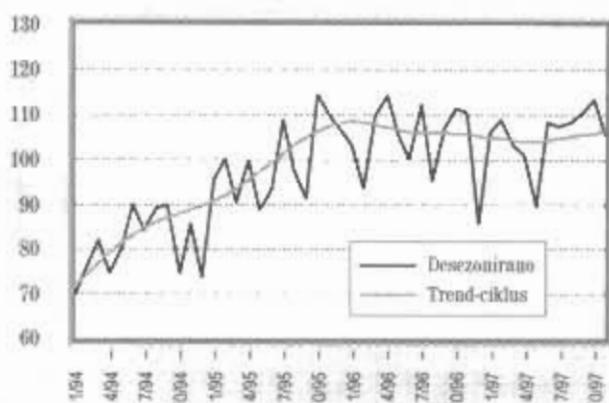
INDEKS REALNOG PROMETA U TRGOVINI NA VELIKO, 1995. = 100
desezonirani podaci i trend ciklus

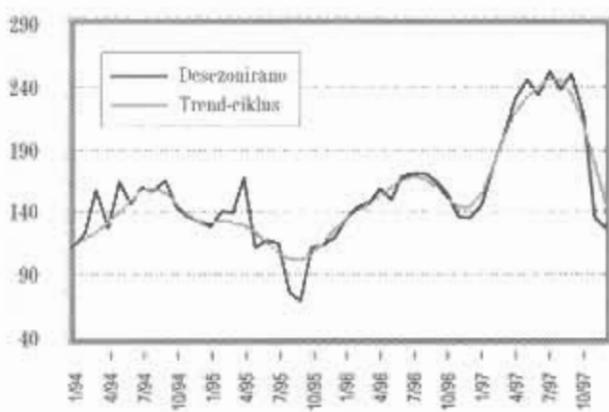
EFEKТИВНИ САТИ РАДА У ГРАДИТЕЉСТВУ, 1995. = 100
desezonirani podaci i trend-ciklus

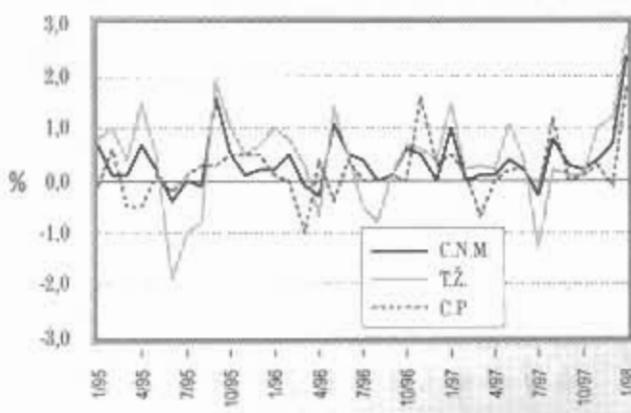
PRIJEVOZ ROBE, 1995. = 100
desezonirani podaci i trend-ciklus

NOĆENJA TURISTA, 1995. = 100
desezonirani podaci i trend-ciklus

CIJENE NA MALO, CIJENE PROIZVODAČA I INDEKS TROŠKOVA ŽIVOTA
mjesečne promjene

1,8 posto za jedanaest mjeseci. U prijevozu roba ostvaren je rast od 0,4 posto. Kod prijevoza putnika većina se aktivnosti odvijala na domaćem tržištu (97,0%), a kod prijevoza roba na inozemnom tržištu (78,8%). Veći prijevoz putnika od lanskog ostvaren je u cestovnom, pomorskom i zračnom prijevozu, dok je u ostalim vrstama prijevoza prevezeno manje putnika nego u prethodnoj godini. U prijevozu roba pozitivni rast zabilježen je jedino kod željezničkog prijevoza.

U 1997. godini ostvareno je 30,3 milijuna turističkih noćenja, što je 41,3 posto više nego u 1996.

Nakon ratom uzrokovanih smanjenja noćenja u 1991. godini, u sljedeće tri godine zabilježen je rast noćenja turista; naročito je impresivan rast 1994. godine. Izuzevši vojnim akcijama obilježenu 1995. godinu, 1996. i 1997. predstavljaju nastavak pozitivnog trenda. Natisprosječne stope rasta ostvarene su kod noćenja inozemnih gostiju.

Registrirana su noćenja najvećim dijelom ostvarena u hotelima, 36,7 posto, potom kampovima, 26,0 posto, te kućanstvima, 18,8 posto.

Regionalno gledano, po broju noćenja prednjači Istarska županija (12,3 milijuna), zatim Primorsko-goranska županija (8,1 milijun) te Splitsko-dalmatinska (3,5 milijuna).

U protekljoj je godini broj turista koji su posjetili Hrvatsku bio za 34 posto veći nego godinu dana ranije.

CIJENE

U siječnju ove godine zabilježen je najveći mjesecni rast cijena od studenoga 1993. godine. Cijene na malo rasle su po stopi od 2,4 posto mjesечно, dok su troškovi života porasli za 2,8 posto u odnosu na prosinac prošle godine.

Glavni utjecaj na porast cijena imalo je uvođenje poreza na dodanu vrijednost od 1. siječnja ove godine.

Prema priopćenju Državnog zavoda za statistiku najveći rast cijena (5,1% mjesечно) zabilježili su prehrabeni proizvodi. Nakon prehrane najveći rast cijena zabilježile su usluge sa stopom rasta u siječnju od 4,3 posto. Cijene poljoprivrednih proizvoda porasle su za 2,7 posto. Od navedenih proizvoda jedino su alkoholna i bezalkoholna pića zabilježila pad cijena od 3,3 posto.

Troškovi života za prehranu porasli su za 5,5 posto, za obrazovanje, kulturu i raznovrstanost 5,1 posto, za higijenu i njegu zdravlja 4,7 posto, te za usluge 3,4 posto. Troškovi su u siječnju pali za proizvode od duhana i pića (1,6%) te za odjeću i obuću (0,2%).

Relativne cijene stanovanja pale su budući da je uvođenje poreza na dodanu vrijednost imalo manji utjecaj na njihov rast. S druge strane relativne su cijene prehrane porasle budući da je porez na dodanu vrijednost imao više utjecaja na rast cijena prehrane nego na ukupne cijene.

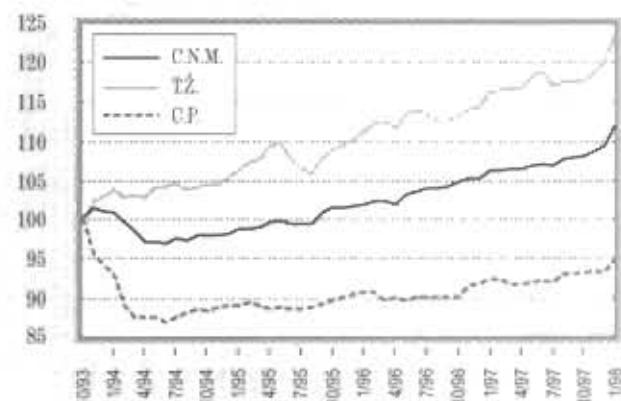
Cijene proizvođača su, kao što je uobičajeno, porasle manje od cijena na malo. Rast cijena industrijskih proizvoda tijekom siječnja iznosio je 1,8 posto.

Povećanje cijena očekivana je posljedica prve faze uvođenja poreza na dodanu vrijednost. Kako su cijene u siječnju bile za 5,3 posto veće nego u siječnju prošle godine i kako u slijedećim mjesecima vjerojatno predstoji pad cijena, postoje dobri izgledi za održavanje inflacije od 4 posto u 1998. godini.

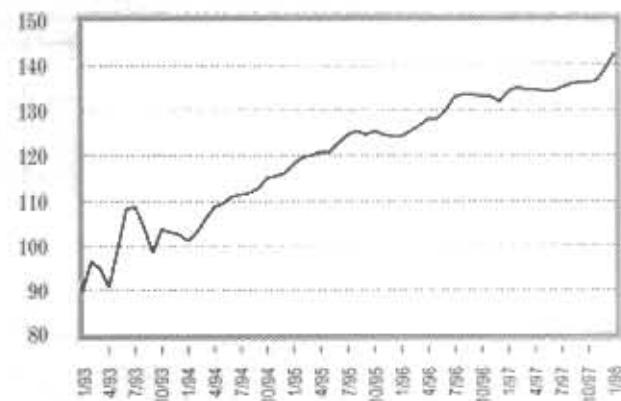
ZAPOSLENOST I PLAĆE

Krajem prosinca prošle godine registrirana nezaposlenost je nakon rasta za 6.073 osobe dostigla 287.120 registriranih nezaposlenih što je do sada najviši zabilježeni nivo. Godinu dana ranije registrirana nezaposlenost bila je manja za 17.857

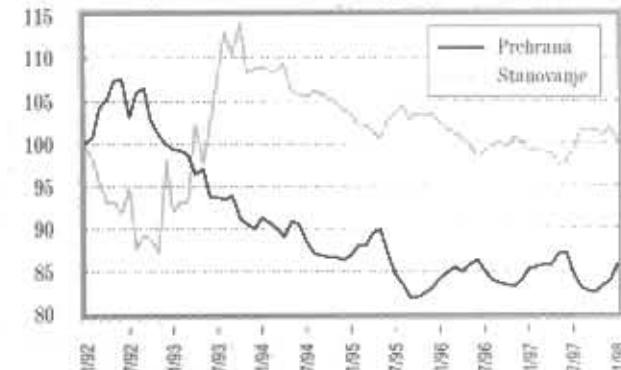
INDEKS CIJENA NA MALO, CIJENA PROIZVOĐAČA I TROŠKOVA ŽIVOTA
1993.:10=100

INDEKS RELATIVNE CIJENE MEDUNARODNO NEUTRŽIVIH DOBARA MJEREN KAO OMJER CIJENA USLUGA I ROBA IZ INDEKSA CIJENA NA MALO, 1992.=100

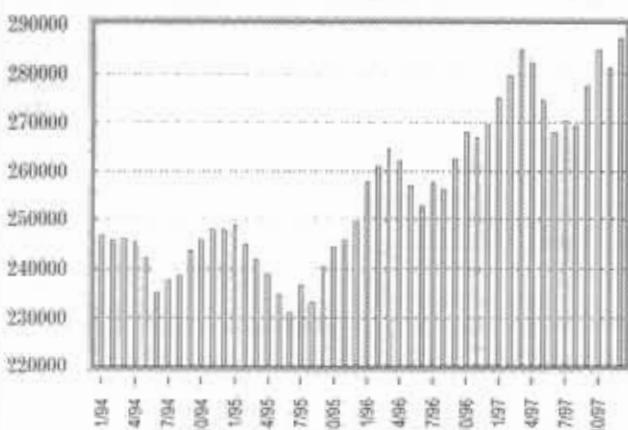

INDEXI RELATIVNIH CIJENA PREHRANE I STANOVANJA
siječanj 1992.=100

Napomena: Indeks je izračunat kao omjer cijena prehrane i stanovenih usluga prema ukupnom indeksu troškova života.

BROJ NEZAPOSLENIH

PROSJEĆNA REALNA BRUTO PLAĆA
u članama iz siječnja 1994.

PROSJEĆNA REALNA NETO PLAĆA u cijenama iz siječnja 1994.

osoba ili za 6,6 posto. U 1997. godini došlo je i do povećanja udjela onih koji prvi put traže posao sa 32,5 posto na 33,9 posto, dok je udio nezaposlenih zbog prestanka rada poduzeća, što predstavlja jednu od aproksimacija strukturne nezaposlenosti, smanjen s 11 posto na 9,6 posto.

Zaposlenost je u prosincu smanjena za 2.540 zaposlenih ili za 0,2 posto te je pala na 1.341.736 zaposlenih što je na godišnjoj razini manje za 87.887 zaposlenih ili za 6,2 posto. Utjecaj novopravljjenih radnika na povećanje registrirane nezaposlenosti u prosincu bio je veći od utjecaja smanjenja zaposlenosti tako da je ukupna ponuda radne snage povećana za 3.533 osobe, a to ukupno čini 1.628.856 osoba, što je za 70.030 ili 6,6 posto osoba manje na godišnjoj razini. Stopa nezaposlenosti bilježi povećanje na 17,6 posto u odnosu na 17,3 posto mjesec dana ranije, odnosno 15,8 posto godinu dana ranije.

Nakon stagnacije koja traje od srpnja, plaće su u prosincu zabilježile znatnije povećanje. Prosječne neto plaće porasle su za 88 kuna u odnosu na studeni što je 3,6 posto nominalno, dok je realno povećanje 2,4 posto. Na godišnjoj razini povećanje je 345 kuna što iznosi 17,2 posto nominalno, odnosno 12,4 posto realno. Bruto plaće zabilježile su slična povećanja, pa je nominalni rast 4,6 posto u odnosu na mjesec dana ranije i 12,9 posto na godišnjoj razini, dok realna povećanja iznose 3,3 i 8,3 posto.

MONETARNA KRETANJA

Što se monetarnih kretanja tiče, u mjesecu prosincu naglasak je bio na *očivljavanju rasta ukupnih likvidnih sredstava, nastavku rasta možemne pasive banaka i dalnjem intenzivnom rastu plasmana.*

Nakon što je M4 tri mjeseca gotovo potpuno stagnirao, u prosincu je porasla i novčana masa (0,5 milijardi kuna) i kvazi novac (0,5 milijardi kuna). Prosinac je dakle završio "uobičajeno" sezonski visoko, s dobrom likvidnošću banaka potpomognutom reotkuopm deviza od strane Hrvatske narodne banke.

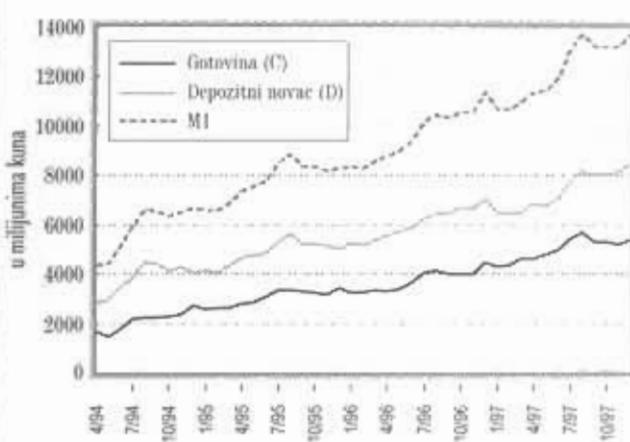
Novčana masa krajem prosinca dosegla je 13,8 milijardi kuna (što je otprikljike razina s kraja kolovoza), dakle nešto manje od neto devizne aktive HNB (14,3 milijarde kuna). Gotov novac porastao je u prosincu za 0,2 milijarde kuna, dok je depozitni novac (u sektoru poduzeća) porastao za 0,6 milijardi kuna. Kvazi novac porastao je isključivo po osnovi oroženih depozita stanovništva za 0,5 milijarde kuna.

U prosincu su banke opet povećale inozemnu pasivu za 1,3 milijarde kuna. Povećanje dugoročnih kredita uzetih u inozemstvu iznosi 0,4 milijarde kuna, a kratkoročnih 0,3 milijarde kuna u odnosu na studeni. Također, kratkoročni depoziti primljeni od stranih banaka povećani su za 0,4 milijarde kuna. Za razliku od tromjesečnog kontinuiranog smanjenja inozemne aktive, banke su u prosincu povećale inozemnu aktivu za 0,4 milijarde kuna.

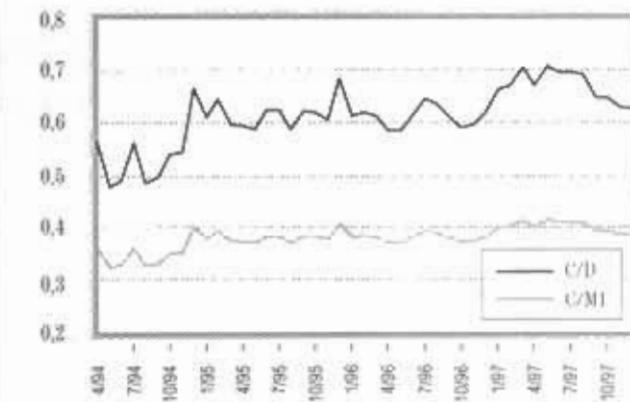
Plasmani su u prosincu porasli za 2,2 milijarde kuna (4,9%). Najveće povećanje bilo je u stavci dugoročni krediti poduzećima - 1,1 milijarda, dok su dugoročni krediti stanovništva povećani za 0,7 milijardi kuna.

Konačni podaci za kraj godine omogućuju prve usporedbe podataka na godišnjoj razini. U 1997. godini došlo je do usporavanja rasta monetarnih agregata M1 i M4 u odnosu na prethodne godine, iako su stope rasta od 21 posto (M1) i 38 posto (M4) još uvek visoke. Gotov novac (22%) i depozitni novac (20%) značajno usporavaju stope rasta u odnosu na prethodne dvije

NOVČANA MASA

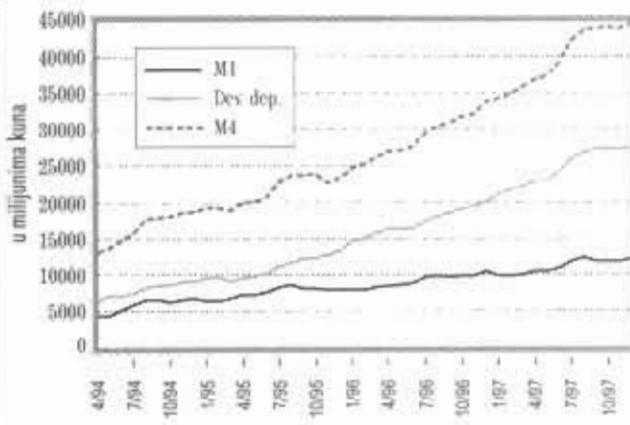

OMJER GOTOVOG I DEPOZITNOG NOVCA (C/D) I UDIO GOTOVINE U NOVČANOJ MASI (C/M1)

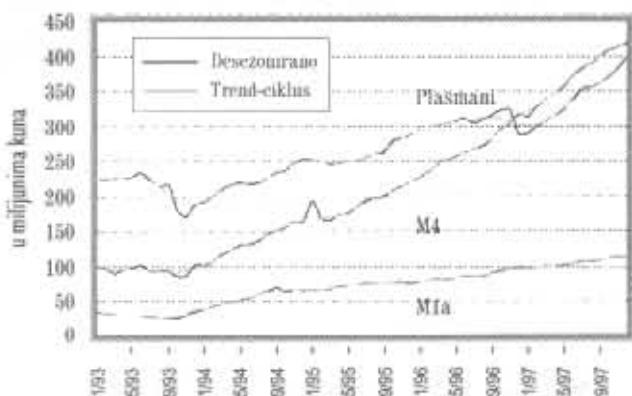

REALNI NOVAC

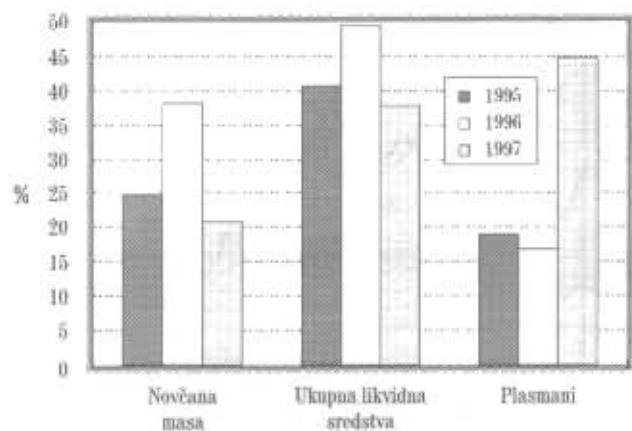
deflacioniran indeksom cijena na malo, travanj 1994.=100

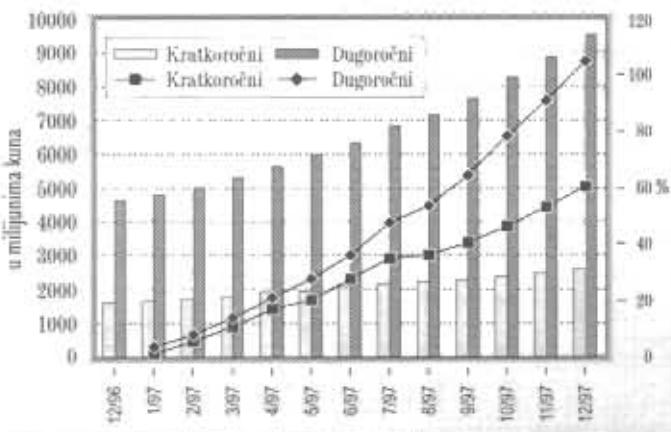
DESEZONIRANE I TRENDNE VRIJEDNOSTI PLASMANA, M4 I M1a
deflacionirano indeksom cijena na malo, 1992 = 100

GODIŠNJA STOPA RASTA¹⁰

STANJE (stupovi) I STOPE RASTA (linije) KREDITA STANOVNIŠTВУ
prosinac 1996 = 100

godine. Gotov novac, koji je početkom godine vrlo intenzivno rastao i povećao svoj udio u novčanoj masi, u drugoj polovici godine zapravo stagnira, te krajem prosinca iznosi koliko i krajem srpnja, 5,3 milijarde kuna. Jedino kunska štednja značajno oživljava tijekom 1997. godine, no njen udio u M4 je premašen da bi značajnije utjecala na dinamiku kretanja M4. Devizni depoziti od sredine 1997. definitivno gube zamah koji su konstantno imali od 1995. godine. Prosječna mjesecna stopa rasta usporava se s 4 posto u 1995. i 3,7 posto u 1996. na 3 posto u 1997. godini.

Za razliku od monetarnih agregata, plasmani banaka odobreni svim domaćim sektorima osim središnjoj državi u 1997. godini više su nego udvostručili rast u odnosu na 1996. godinu; porasli su za 44 posto u usporedbi s 20 posto 1996. godine¹ i krajem prosinca iznose 48,2 milijarde kuna. Najintenzivniji rast imali su dakako krediti odobreni stanovništvu (93% u odnosu na prosinac 1996). U okviru tog agregata još su intenzivnije rasli dugoročni krediti stanovništvu koji su porasli za 105 posto u odnosu na prosinac 1996. - s 4,6 na 9,5 milijardi kuna. To su krediti na rok preko 12 mjeseci, dakle namijenjeni kupnji trajnih potrošnih dobara i stanova. Krediti poduzećima porasli su u 1997. za 42 posto i čine 2/3 ukupnih kredita.

Uz manji rast monetarnih agregata, poslovne banke povećavaju inozemno zaduženje kako bi financirale ekspanziju kredita. To je naročito došlo do izražaja u drugom dijelu 1997. godine. Također, 1997. godina bila je prijelomna za smanjenje potraživanja od središnje države koje iznosi 40 posto u odnosu na prosinac 1996. godine.

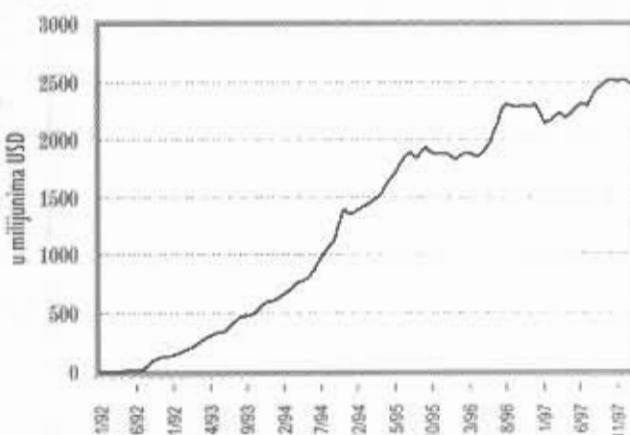
¹ Stopa rasta za 1996. izračunata je kao XI 96/XII 95, kako samija PBZ-a kojom su plasmani smanjeni za 4,5 milijarde kuna ne bi iskrivila sliku.

Aktivnost središnje banke tijekom siječnja u odnosu s poslovnim bankama bila je umjerena iako se odvijala i kroz kunске i kroz devizne transakcije. Već početkom mjeseca neke su banke koristile lombardni kredit na razini od oko 15 milijuna kuna. No ta razina nije se značajno povećavala ni u vrijeme (7. siječnja) isteka swap transakcije od 18. prosinca u vrijednosti od 224 milijuna kuna ni u vrijeme prvih davanja državi po osnovi PDV-a. Što više, u ukupno 17 dana korištenja lombardnog kredita prosječno je povlaćeno 13 milijuna kuna. U siječnju 1997. godine taj kredit bio je korišten 23 dana u prosječnom iznosu od 47 milijuna kuna, a prosječni žiro računi banaka kod HNB u tom mjesecu iznosili su 0,5 miliardi kuna.

Tako je ovogodišnji siječanj obilježen zadovoljavajućom razinom likvidnosti bankarskog sustava uz prosječno mjesечно stanje žiro računa banaka od 676 milijuna kuna. Ipak, u odnosu prema stanju na kraju 1997. godine zabilježeno je smanjenje žiro računa banaka što je uz (očekivano) smanjenje gotovog novca od oko 0,1 miliardi kuna i porast obvezne pričuve banaka od 0,1 miliardi kuna, rezultiralo siječanjskim smanjenjem primarnog novca od 0,1 miliardi kuna ili 1 posto.

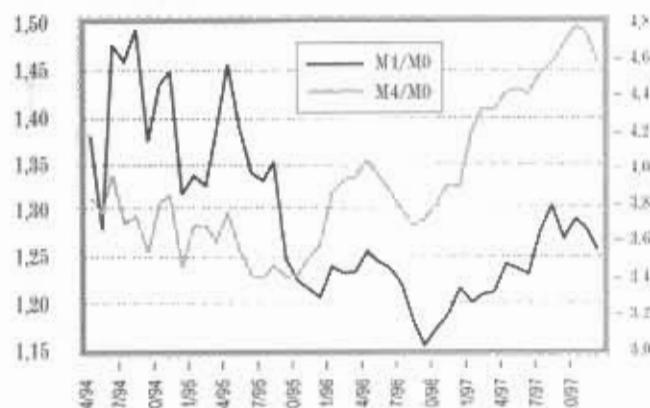
Krajem prosinca središnja država otplatila je sve svoje obveze prema središnjoj banci, čak i prije roka dospijeća. Iako te obveze i nisu bile velike (66 milijuna kuna), taj čin je važan jer pokazuje stav fiskalne politike. Država je dakle 1997. godinu završila s neto potraživanjima prema središnjoj banci od 1 miliardu kuna koliko su iznosili devizni i kunski depoziti središnje države kod središnje banke. Krajem siječnja državi je međutim odobren kratkoročni kredit za premošćivanje u iznosu od 380 milijuna kuna. Tim sredstvima država je od Hrvatske narodne banke ku-

DEVIZNE PRIČUVE HNB

MONETARNI MULTIPLIKATORI

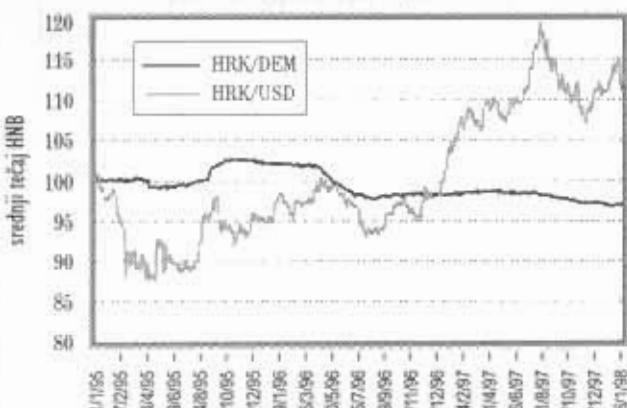
$$m_1 = M_1/M_0 \text{ i } m_4 = M_4/M_0$$

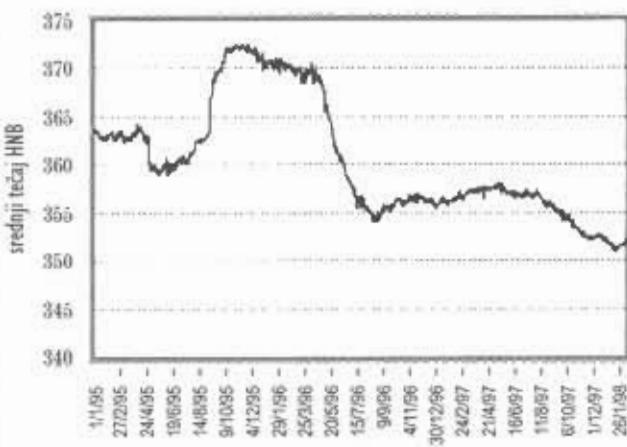
BLAGAJNIČKI ZAPISI HNB, SLOBODNA NOVČANA SREDSTVA NA ŽIRO-RAČUNIMA BANAKA I RIZNIČIĆI ZAPISI MINISTARSTVA FINANCIJA KOD BANAKA

INDEKSI DNEVNOG NOMINALNOG TEČAJA KUNE PREMA NJEMAČKOJ
MARKI I AMERIČKOM DOLARU (1.1.1995.=100)

NOMINALNI DNEVNI TEČAJ KUNE PREMA 100 DEM

NOMINALNI DNEVNI TEČAJ KUNE PREMA USD

pila 60,8 milijuna USD. Te transakcije imaju neutralan učinak na ukupnu aktivnost središnje banke u siječnju i na njenu bilančnu sumu, no one se prepoznaju u povećanju kreditne aktivnosti prema središnjoj državi i u smanjenju deviznih pričuva HNB.

TEČAJ

Početak ove godine donio je dodatnu nominalnu aprecijaciju kune u odnosu na njemačku marku. Naime, nekoliko dana nakon nove godine vrijednost njemačke marke na tečajnicama Hrvatske narodne banke pala je na 3,5087 HRK. Nakon što je marka "dotaknula dno" njenja je vrijednost počela rasti. Marka je tako tijekom posljednjih tri tjedna siječnja rasla do vrijednosti od 3,5219 HRK, što je najviša vrijednost njemačke marke od sredine prosinca.

Nakon niza špekulacija u dnevnom i tjednom tisku oko devalvacije kune, na deviznom se tržištu nije dogodilo ništa neочекivano. Vrijednost kune u odnosu na njemačku marku kreće se unutar očekivanih granica.

Kretanje ostalih valuta determinirano je kretanjima na svjetskom deviznom tržištu. Vrijednost američkog dolara naglo je pala u jednom danu zbog špekulacija vezanih za američke unutarnje političke probleme. Vrijednost talijanske lire i britanske funte pala je usporedo s padom vrijednosti američkog dolara.

Realni efektivni tečaj je u 1997. godini deprecirao 1,73 posto (deflacioniran cijenama na malo), te 2,04 posto (deflacioniran cijenama proizvođača). Tijekom prvih sedam mjeseci prošle godine realni efektivni tečaj je deprecirao i to kumulativno za 5,2 posto. Od kolovoza do studenog realni efektivni tečaj kune je aprecirao za tri posto i to uglavnom zahvaljujući

rastu cijena u Hrvatskoj, te nominalnoj aprecijaciji kune prema njemačkoj marki.

PLATNA BILANCA

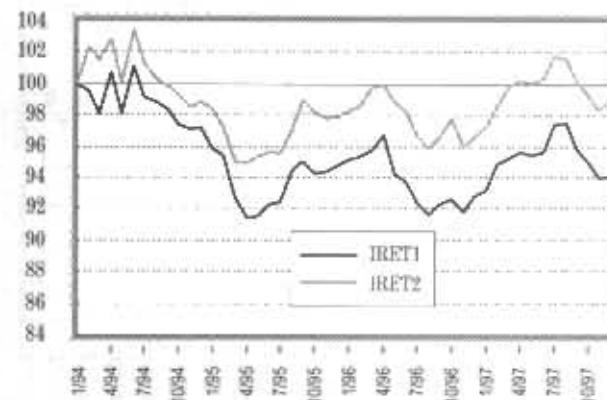
U prosincu je zabilježen najveći uvoz na mjesecnoj razini. Iznosio je 1.099,7 mil. USD. Taj rast predstavlja kulminaciju porasta uvoza u očekivanju PDV-a, koji je s mjesecnog prosjeka u prvih 10 mjeseci od 716,7 mil. USD u studenom porastao na 855,9 mil. USD, a zatim na prosinackih 1.099,7 mil. USD. Očekuje se da će početkom 1998. godine doći do znatnijeg pada uvoza kao posljedice povećanih zaliha, a zatim i njegova ponovnog uravnoteženja na prosjeku iz 1997. godine. PDV će također dovesti do smanjenja cijena hrvatskih izvoznika u inozemstvu, te tako i povećanja izvoza. U prosincu je hrvatski izvoz iznosio 322,6 mil. USD, a trgovacki deficit 777,2 mil. USD.

Na godišnjoj razini, u 1997. godini hrvatski izvoz iznosio je 4.340,9 mil. USD ili 3,8 posto manje nego u istom razdoblju 1996. godine. Uvoz je iznosio 9.122,5 mil. USD, što je godišnje povećanje od 17,1 posto. Negativni saldo robne razmjene iznosio je 4.781,6 mil. USD, što je povećanje od 1,5 milijardu USD ili 46 posto više nego prošle godine.

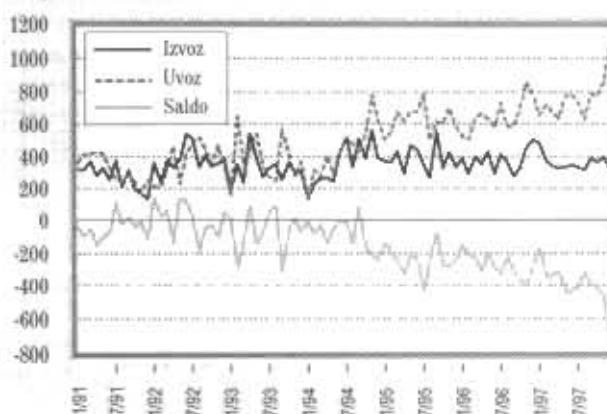
Rast tečaja američkog dolara tijekom 1997. godine doveo je do podcijenjenosti hrvatske robne razmjene s inozemstvom izražene u USD u odnosu na 1996. U kunkom je iznos u 1997. godini hrvatski izvoz porastao 8,5 posto u odnosu na 1996., a uvoz za 32,8 posto.

U ovom broju biltena objavljujemo rezultat prve faze metodološke revizije statistike bilance plaćanja. Upućujemo čitatelje na nova metodološka objašnjenja, tablice H1-H4 i kratku bilješku na 26. stranici.

INDEKS REALNOG EFektivnog TEČAJA UZ CIJENE NA MALO (IRET1) I CIJENE PROIZVOĐAČA (IRET2), 1994:1=100

ROBNI IZVOZ, UVODZI SALDO ROBNE RAZMJENE
u milijunima tekućih USD

PLATNA BILANCA u milijunima USD (preliminarni podaci)

	1996.	I.-IX. 1997
Tekuće transakcije	-880,8	-1086,4
Finansijske transakcije bez međunar. pričuve HNB	1883,1	1012,5
Međunarodne pričuve HNB	-418,8	-173,8
Neto pogreške i propusti	-583,5	247,7
izvor: HNB		

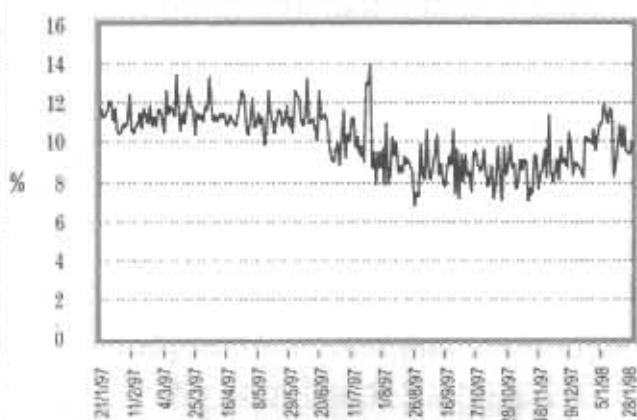
ROBNI IZVOZ I UVODZI (u milijunima USD)

	I.-XII. 1997.	I.-XII. 1996.	XII. 1997.	XII. 1996.
Izvoz f.o.b.	4340,9	4511,8	322,6	501,1
Uvoz c.i.f.	9122,5	7787,9	1099,7	770,6
Saldo	-4781,6	-3276,0	-777,2	-269,5

izvor: DZNBH

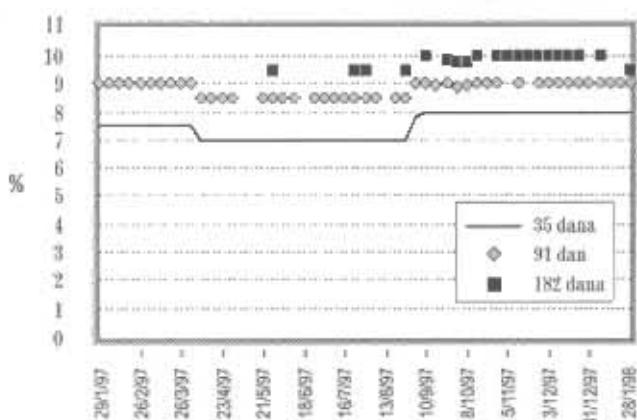
KAMATNA STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA - ZAGREB

dnevni podaci na godišnjoj razini

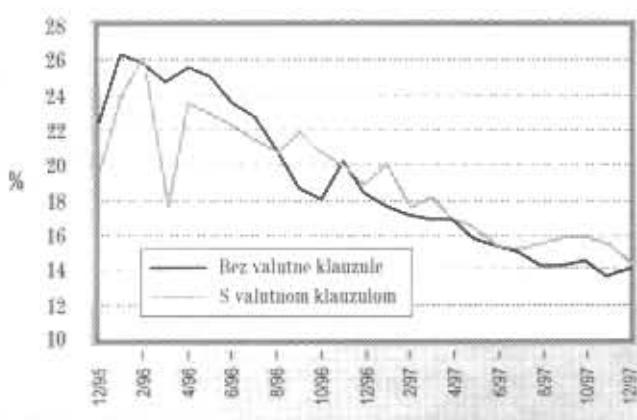
KAMATNE STOPE NA DRAGOVOJVNE BLAGAJNIČKE ZAPISE U 1996/97

na dan aukcije

KAMATNE STOPE POSLOVNIIH BANAKA NA KUNSKE KREDITE

na godišnjoj razini

TRŽIŠTE NOVCA I KAMATNE STOPE

Naglašeni problemi s likvidnošću, koji su počeli krajem prošle godine, obilježili su i početak siječnja. Međutim, s obzirom na pad prosječnih dnevnih kamatnih stopa u drugoj polovici siječnja, ipak se može utvrditi da dolazi do blagog smirenja te se može očekivati i daljnje smirenje odnosno sniženje kamatnih stopa na Tržištu novca Zagreb. Dnevni prosjeci u siječnju kretali su se u granicama od 8,2 do 12,0 posto, s tim da je srednja vrijednost dnevnih prosjeka na razini mjeseca bliža donjoj granici. Jedna od karakteristika s kraja prošle godine, vrlo visoka kamatna stopa pozajmica uz opoziv, bila je glavno obilježje prve dekade siječnja. Međutim, nesrazmjer između ponude i potražnje, koji je krajem prošle godine bio na strani potražnje, već je na samom početku siječnja nestao. Ponuda je već na početku mjeseca bila u ravnoteži ili čak nešto veća od potražnje, a sredinom te krajem mjeseca značajno ju je nadilazila. Poboljšana likvidnost odrazila se na pad kamatne stope pozajmica uz opoziv, koja se na početku mjeseca kretala na razini od 10 posto, a krajem mjeseca pala je na razinu od 7,5 posto. Osim kamatne stope pozajmica uz opoziv, vrlo dobar pokazatelj bolje likvidnosti je razina korištenja lombardnih kredita te razina upisa dobrovoljnih blagajničkih zapisa. U siječnju je korištenje lombardnih kredita bilo umjerenije od onog iz prosinca, a upis blagajničkih zapisa pokazao je različita kretanja. Početkom mjeseca došlo je do smanjenja upisa, te nakon toga do značajnog rasta. Značajno je da će nova dinamika plaćanja poreza zbog uvođenja PDV-a doći do izražaja u veljači, te će se tek tada moći vidjeti utjecaj plaćanja poreza po novoj metodi i stopi na račune poslovnih banaka.

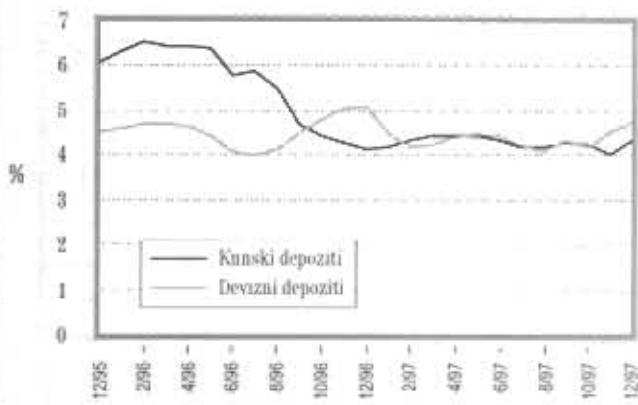
Dragovoljni blagajnički zapisi s prinosima od 8,0 posto za upis na 35 dana, 9,0 posto za upis na 91 dan i 9,75 posto za upis na 182 dana i dalje su za poslovne banke korisno ulaganje, jer služe kao dobro pokriće pri problemima s likvidnošću. Na trezorske zapise Ministarstva finansija u siječnju su ostvarene kamatne stope od 8,80 posto za upis na 42 dana, te 9,90 posto za upis na 91 dan.

Aktivne kamatne stope poslovnih banaka u prosincu pokazuju različita kretanja. Sigurno najznačajnija, s obzirom na udio u ukupnim kreditima, prosječna kamatna stopa na kunske kredite bez valutne klauzule porasla je za 0,4 postotna boda i sada je na razini od 14,06 posto (kratkoročni krediti 14,12 posto, dugoročni 13,24 posto). Prosječna kamatna stopa na kunske kredite s valutnom klauzulom pala je za nešto više od jednog postotnog boda te je sada na razini od 14,40 posto (kratkoročni krediti 16,92 posto, dugoročni 12,25 posto). Prosječna kamatna stopa na devizne kredite pala je za otprilike 4 postotna boda s obzirom na studeni i sada je na razini od 13,56 posto.

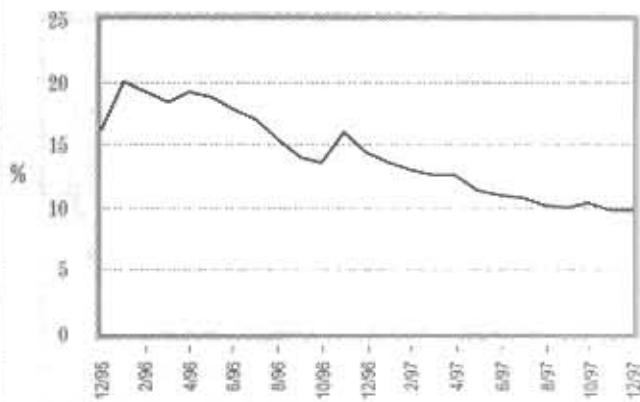
Povećana potražnja za kreditima i pogoršana likvidnost u prosincu dva su temeljna faktora koja su narušila već dulje vrijeme stabilno kretanje prosječnih pasivnih kamatnih stopa. U prosincu se može zamjetiti rast pasivnih kamata. Prosječna kamatna stopa na kunske depozite porasla je 0,3 postotna boda i sada je na razini od 4,35 posto. Prosječna kamatna stopa na devizne depozite pokazuje nešto blaži uzlaz (0,2 postotna boda), te je sada na razini od 4,77 posto.

Ovako kretanje aktivnih i pasivnih kamatnih stopa nije uzrokovalo značajniju promjenu kamatnog "spread"-a. Kamatni "spread" s obzirom na studeni pokazuje blagi uzlaz te je u prosincu na razini od 9,71 postotnih bodova.

KAMATNE STOPE POSLOVNICH BANAKA NA DEPOZITE na godišnjoj razini

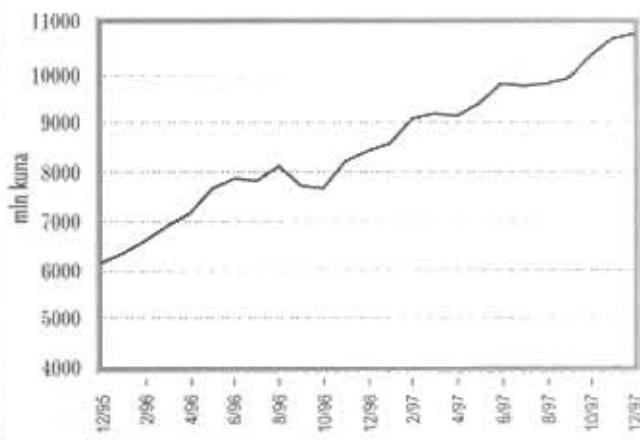

RAZLIKA IZMEĐU KAMATNIH STOPA NA KUNSKIE KREDITE I KUNSKIE DEPOZITE

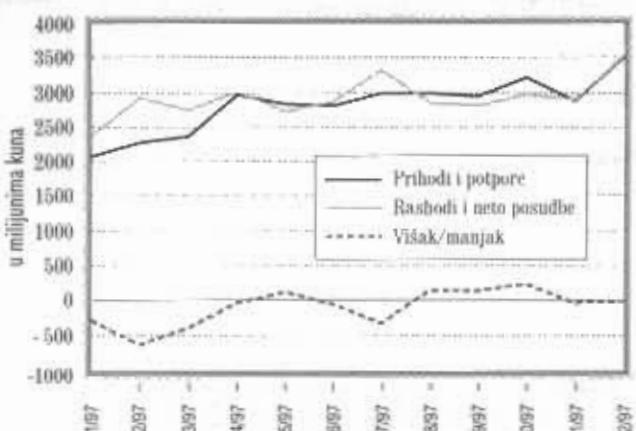

Napomena: razlika (spread) je izračunata kao razlika kamatnih stopa na kunske kredite bez valutne klauzule i kunske depozite bez valutne klauzule.

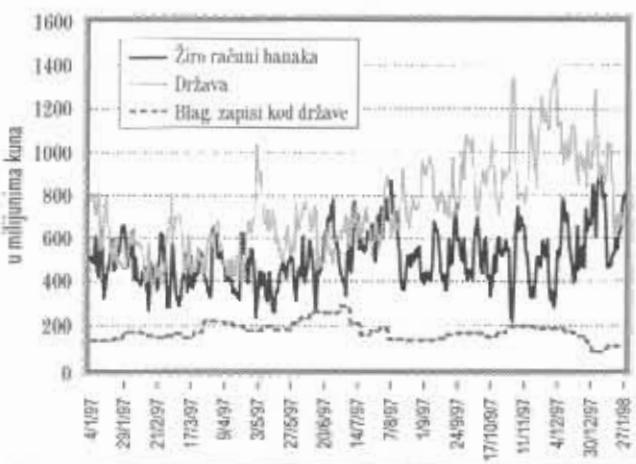
NEPODMIRENI NALOZI ZA PLAĆANJE REGISTRIRANI KOD ZAP-a

OSTVARENJE DRŽAVNOG PRORAČUNA

DEPOZITI KOD HNB U 1997. GODINI

FINANCIRANJE DEFICITA SREDIŠNJE DRŽAVE

u milijunima kuna

	1997.	1998. Plan
UKUPNO FINANCIRANJE	1160	2011
DOMAĆE FINANCIRANJE	-1826	-2350
Od monetarnih vlasti	-355	-58
Od poslovnih banaka	-1357	-1921
Ostalo domaće financiranje	-114	-371
STRANO FINANCIRANJE	2986	4361
Od međunarodnih razvojnih institucija	470	1757
Od stranih država ili vlada	-503	-503
Ostale vanjske posudbe	3019	3106

DRŽAVNI PRORAČUN

Ostvarenje cijelogodišnjeg proračuna središnje države za 1997. godinu pokazuje manjak veličine 1,16 milijardi kuna (1% projiciranog bruto domaćeg proizvoda), što je manje od planiranog manjka s početka godine zahvaljujući boljoj naplati prihodnih stavnih i uštedama na rashodnoj strani.

Godišnji nominalni porast prihoda iznosio je 7,9 posto, a rashoda 11,1 posto. Glavni prihoda dolazila je od poreza, i to najviše od poreza na promet dobara i usluga (48,3%), trošarine (17,1%), poreza na medunarodnu trgovinu (14,9%) te poreza na dohodak (13,1%). Tekući rashodi činili su 86,0 posto ukupnih rashoda, a ostatak se odnosio na kapitalne izdatke. Najveći dio tekucih izdataka bile su plaće i doprinosi poslodavca (37,3%), kupovina dobara i usluga (31,2%) te subvencije i tekuci transferi (25,6%).

Usvojeni proračun za tekucu godinu iznosi 39,1 milijardu kuna, od čega će se 37,1 milijarda prikupiti prihodima i potporama, a zaduženje će iznositi 2,0 milijarde kuna. Prihodi bi prema proračunu za 1998. godinu bili veći za nominalno 9,7 posto u što je uključen predviđeni gospodarski rast te stopa inflacije. Kod poreznih prihoda gotovo da nema realnog porasta, neporezni prihodi imaju blagi realni rast, a kapitalni prihodi bi porasli za oko četiri puta u odnosu na prethodnu godinu. Prihodi od poreza na dodanu vrijednost gotovo su jednaki onima od poreza na promet dobara i usluga iz prethodne godine.

Za rashode se predviđa godišnji porast od 11,8 posto pri čemu bi natprosječni porast imali izdaci na kamate (48,1%) i kapitalni rashodi (14,0%), a niži porast kupovine dobara i usluga te subvencije i tekuci transferi.